

Amit Bhaduri

«KRIGEN MOT TERRORISME» – ET PERSPEKTIV FRA DEN TREDJE VERDEN

Etter den 11. september 2001 forandret ikke verden seg så mye som de amerikanske nyhetsmedia ville ha oss til å tro. Det som forandret seg dramatisk, var amerikanernes oppfatning av verden. De ble plutselig klar over at terrorisme kan bli transportert fra hvor som helst til deres eget territorium. Denne følelsen av sårbarhet var grunnlaget for den nye doktrinen om absolutt intoleranse: I kampen mot terrorisme er ethvert middel moralsk og lovmessig tillatt, fordi terrorismen i seg selv er umoralsk og illegal.

Ulike deler av verden har i lang tid måttet venne seg til terrorisme av ulike slag. Denne terrorismen er delvis hjemmelaget og delvis transportert. Militærdiktaturer i Mellom- og Latin-Amerika har jevnlig vært involvert i ulovlige drap av mange sivile som de kalte terrorister fordi de støttet venstreorienterte gerilja-bevegelser. I det tyvende århundre ble etnisk rensing så altfor utbredt i mange deler av verden. Ofrene for slik rensing var som regel etniske minoriteter som fikk merkelappen «terrorist». På det indiske subkontinentet er det stadige utbrudd av vold der medlemmer av et religiøst samfunn dreper medlemmer av et annet religiøst samfunn, og det er blitt mer og mer vanlig å rettferdiggjøre slike drap ved å kalle ofrene «terrorister». Storbritannia har opplevd lange perioder med vold fra IRA som tidvis er blitt transportert over landegrensene. Rekken av eksempler kan gjøres veldig lang. Det er også klart at de voldelige aksjonene er ulike når det gjelder metoder, intensitet, varighet og grusomhet. Men de understreker et viktig trekk ved terrorismen: Den kan utføres av en relativt isolert gruppe, men kanskje like ofte kan det dreie seg om statlig terrorisme mot egne borgere. Hvem kan glemme ugjerningene til Hitler eller Stalin? Det som vanligvis skiller statsterrorisme fra gruppeterrore er ideen om at «forræderi» som truer statsmaktens legitimitet, ikke skal bli tolerert uansett menneskelige kostnader og må knuses med alle tilgjengelige midler.

Samme hva som er dens motiv, så er all terrorisme moralsk forkastelig fordi uskyldige mennesker er dens ofre. Hendelsene den 11. september var så grusomme og moralsk forkastelige fordi uskyldige mennesker ble rammet med fullt overlegg. Av samme grunn er aksjonene til palestinske selvmordsbombere moralsk uakseptable, selv om disse desperate menneskene ikke ser noen annen mulighet til å kjempe mot Israels veldige militære overmakt. Men gjør det Israels politikk mer akseptabel? Og mer generelt: Rettferdiggjør det doktrinen om absolutt intoleranse, om vilkårlig motterror uten noe hensyn til spørsmålet om moral og legalitet, nasjonalt eller internasjonalt?

Når det gjelder Israel er det først og fremst viktig å huske at mye av landets statsterror blir gjennomført utenfor dets grenser fra før krigen i 1967. Israels statsterror foregår på okkupert palestinsk territorium. Det er med andre ord statsterror, men ikke rettet mot landets egne borgere, slik som for eksempel ugjerningene på Tienanmen-plassen i Kina, eller Pinochets drap av tilhengerne av Allende-regimet, eller de «forsvunne» menneskene under militærdiktaturet i Argentina. I alle disse tilfellene ble statsterroren rettet mot landets egne borgere for å knuse «forræderi». Men i Israels tilfelle er statsterroren som regel rettet mot sivilbefolkningen i de okkuperte områdene. Dette er illegalt fordi de rammer sivile. Men det er også illegalt fordi staten Israel ikke har noen jurisdiksjon over de okkuperte områdene og befolkningen som lever der. Det er med andre ord statsterrorisme uten at staten har så mye som det formelle ansvaret for disse koloniserte territoriene.

Hvis vi minnes ikke bare hendelsene i september 2001 i New York, men en annen september, nemlig september 1982 i Beirut, framstår kanskje et klarere bilde. Den gang ledet Ariel Sharon en militær operasjon for å «utrydde terrorens nettverk» i flyktningleirene Sabra og Shatilla, på samme måte som han nå leder aksjonene for å «utrydde terrorens nettverk» i Ramallah, Jenin og andre steder i Palestina. La oss minnes litt mer av hendelsene i 1982. Før han sendte Israels tungt væpnede allierte falangistiske militsia i Beirut inn i disse leirene, desinformerte Sharon verden ved å erklære at palestinerne hadde myrdet den falangistiske lederen Gemayel. Hensikten med denne meldingen var ikke bare å vinne verdens sympati, men å hisse opp falangistene til hemningsløse drap av mennesker i de to leirene. Og han lyktes. I Beirut har det nå kommet fram materiale som viser at lenge etter at USA hadde bedt Israel om å trekke ut morderne fra flyktningleirene, fortsatte den israelske armeen under direkte kommando av forsvarsminister Ariel Sharon å overlevere mer enn tusen overlevende palestinere til de falangistiske morderne som slaktet dem systematisk ned i løpet av to uker. Senere har Kahan-kommisjonen i Israel holdt Sharon «personlig ansvarlig» for massakren av ca. 1700 sivile i Sabra og Shatilla. Hvis hans politiske suksess forsvinner, burde Ariel Sharon ha god grunn til å være bekymret over forsøkene på å stille ham for retten i Brussel. Jenin vil bare øke hans bekymring, når Israel i disse dager (mai 2002) arbeider aktivt for å blokkere for en undersøkelseskommisjon fra FN. Jenin, som før Israels angrep hadde 13000 innbyggere, 42% av dem små barn, ble bombet konstant med minst 20 (noen sier 90) raketter pr. døgn gjennom en hel uke. Dette angrepet ble utført av det israelske luftvåpen under Sharons overkommando mens USAs utenriksminister Colin Powell var på «diplomatisk» rundreise til andre land ved Middelhavet. Ikke til å undres over at Powell ved sin aller første diplomatiske stopp i Marokko ble spurt i sitt aller første møte om «hvorfor han var i Marokko og ikke i Palestina?»

Det må bli stående som en av de store ironier i moderne historie at Ariel Sharon med sin bakgrunn våget å hevde offentlig gang på gang at han som en demokratisk leder ikke ville forhandle med en terrorist som Yassir Arafat. Som

om Arafat ikke var den demokratisk valgte lederen for de palestinske selvstyremyndighetene! Dessuten: Partiskheten til de amerikanske nyhetsmediene blir patetisk åpenbar når de fortsetter å omtale Arafat som en leder med en blodig terroristisk fortid, mens de forblir tause om Sharons balansegang på randen til kriminalitet i krigen i Libanon. Sharon blir framstilt for den amerikanske offentligheten som en «hardline» israelsk politiker. Amerikanske media presenterer stort sett hendelsene i Palestina som et skifte fra «moderat» til «hardline» politikk. Men det er en feilaktig framstilling. Også hardline politikk må ha legitimitet. Israels politikk i dag mangler legitimitet i alle henseender. Ta for det første analogien mellom al Qaida og de palestinske selvmordsbomberne. I motsetning til de israelsk-okkuperte delene av Palestina som de fleste selvmordsbomberne kommer fra, var ikke al Qaida under amerikansk okkupasjon. Krigen i Midtøsten er en ensidig kolonikrig i det okkuperte Palestina. For det andre må det erkjennes at drapene på palestinske politiske ledere hinsides lov og rett er overlagte mord som ikke har noen plass i sivilisert politikk. Storbritannia måtte i lang tid hankses med IRAs terrorisme, ofte utenfor landets grenser. Kan en forestille seg at den britiske regjeringen ville ha akseptert mord på IRAs ledere uten hensyn til lov og rettergang? Israel som skryter av at de er et demokratisk politisk samfunn, må akseptere grensene som er pålagt dem av grunnleggende moralske regler som styrer enhver sivilisert politikk.

Hverken Sharon eller Arafat kan bli tillatt å hevde at lovløse drap, enten de skjer ved statsterror eller ved selvmordsbomber, kan rettferdiggjøres. Støtte fra majoriteten i et demokrati rettferdiggjør ikke slike drap. En tilsvarende tankegang tilsier at USA heller ikke må bli en indirekte sammensvoren i slike drap. Den amerikanske ledelsen må erkjenne at innenrikspolitisk behov for støtte fra majoriteten ikke rettferdiggjør handlinger som mangler enhver moralsk standard. Som eksempel kan nevnes at den 15. desember 2001 la USA ned veto i FNs Sikkerhetsråd mot en resolusjon som krevde iverksetting av den amerikanske Mitchell-planen og utsending av internasjonale observatører for å redusere voldsbruken i Midtøsten. USA boikottet også det internasjonale møtet i Geneve den 5. desember 2001, som enda en gang stadfestet at Den fjerde Genevekonvensjonen gjelder også for de okkuperte palestinske områdene. Disse konvensjonene ble opprinnelig vedtatt som internasjonal lov for formelt å kriminalisere nazistenes ugjerninger, inklusive handlingene deres på okkuperte territorier. Det er en grusom historiens ironi at etterkommerne etter den befolkningen som led de største ofrene for nazistenes ugjerninger, i dag er desperate etter å sikre seg at de samme konvensjonene ikke skal gjelde i de okkuperte delene av Palestina!

Uansett hvor moralsk attraktive de kan være, er internasjonale konvensjoner og lover vanskelige å anvende fordi de må være forenlige med nasjonal suverenitet. Under dekke av suverenitet fortsetter Israel demonstrativt å bryte med alle internasjonale standarder for moral og legalitet. Hvis ikke Israel hadde fått så sterk støtte fra USA, er det mulig at de ville ha gitt etter for presset fra internasjonal forferdelse og fordømmelse. Israels «suverenitet» er imidlertid en

fullstendig avledet suverenitet, avledet av og avhengig av USA som global supermakt. Dette er tydelig ikke bare når det gjelder den massive militære og økonomiske bistanden USA gir Israel hvert år. Det blir også tydeliggjort gjennom USAs politiske redningsarbeid i form av tallrike vetoer i FN for å blokkere enhver aksjon mot Israel.

Denne urettferdige alliansen vil ikke begynne å forandres med mindre individuelle land – små eller store – tar mot til seg for å handle på en mer prinsipiell måte mot denne alliansen. Det minste som kan ventes av de vest-europeiske landene, er at de vil motsette seg USAs hegemoni i dette spesielle spørsmålet og innføre økonomiske sanksjoner mot Israel hvis landet bryter FN-resolusjoner. Siden Europa er Israels største handelspartner, ville slike sanksjoner utvilsomt svi. Det minste som kan ventes av de arabiske oljeeksporterende landene, er at de vil slutte seg til en slik økonomisk sanksjon og utvide den ved å bruke oljen som et politisk våpen mot land som støtter Israels politikk når det gjelder brudd på FN-resolusjoner. Land i den arabiske verden som ikke eksporterer olje og andre utviklingsland, må gjøre det klart at slike sanksjoner er berettiget, og om nødvendig må de forsake amerikansk bistand og støtte.

På den andre siden må den palestinske ledelsen gjøre seg fortjent til slik internasjonal støtte. Det kan den ikke gjøre på et løst og uholdbart grunnlag av arabisk nasjonalisme eller islam. Den palestinske ledelsen må ta mot til seg og ensidig fordømme selvmordsbombinger og andre terrorhandlinger selv om de står ansikt til ansikt med Israels hensynsløse og umoralske brutalitet. Det er også nødvendig at de palestinske selvstyremyndighetene straks krever fullstendig økonomisk ikke-samarbeid med israelere i de okkuperte områdene, samme hvor hardt det vil være i denne situasjonen som gjelder liv eller død. Det er mulig at både voldsaksjonene og det økonomiske samarbeidet med israelere på okkupert territorium vil fortsette selv om Arafat går ut med en erklæring om at dette må ta slutt. Men han kunne kanskje lykkes – og dermed oppnå stor respekt både hos sitt eget folk og internasjonalt – hvis han truer med å trekke seg som president om ikke erklæringen hans blir satt ut i livet. Arafat trenger å få sitt folk til å innse at det ikke finnes noen annen utvei.

Palestinernes krig mot en langt mektigere fiende, som i tillegg blir massivt støttet av supermakten USA, kan bare vinnes moralsk, ved bruk av nye metoder for ikke-voldelig ikke-samarbeid. Når dette skjer, vil verdensopinionen snu. En moralsk seier kan dermed vendes til en politisk seier, slik Mahatma Gandhi i India, Martin Luther King i USA eller Nelson Mandela i Sør-Afrika allerede har demonstrert overfor hele verden. Det må innrømmes at dette er en idealistisk visjon. Men ethvert land, selv en supermakt, blir før eller senere tvunget til å bøye seg for den moralske makten til en overveldende verdensopinion. Bare da vil doktrinen om absolutt intoleranse bli myket opp, og bare da vil verden kunne ha håp om å oppnå en definitiv seier i «krigen mot terror».

(Mai 2002)

Oversatt av Rune Skarstein